Írta: Szabó László
2011. június 27. hétfő, 13:14 - Módosítás: 2018. április 03. kedd, 20:02

Tokaji kitérő

Mikor elkezdtem a néprajz szakot, még utolsó időszakát élte a Gunda Béla vezetésével folyó Szatmár-kutatás. Mint mátészalkai születésű és fehérgyarmati származású ember két évig ide járogattam az ünnepi szokásokat gyűjteni. Jó volt visszatérni, már majd egy évtizede debreceni lakosként a szülőföldre, a rokonok közé. Több kisebb-nagyobb írást, illetve pályázatot készítettem gyűjtéseim anyagából, már hallgató koromban. Irigyeltem évfolyamtársaimat, akik ekkor már Zemplénbe jártak gyűjteni és színes világról hoztak hírt. Én is bekapcsolódtam a zempléni kutatásokba és a népi társasmunkák, általában a munkaszervezet témaköréből választottam szakdolgozati témát. Méghozzá úgy, hogy a Zempléni-hegység középső részét és a Hernád-völgyi településeket jelöltem meg kutatási területként. Nagy élmény volt ezekkel a kis falvakkal megismerkedni. Egy idő után tanáraim és egyetemi társaim révén igen otthonosan éreztem ott magam. Flórián Mária, Békeffy Margit, Sándor Ildikó, Szalacsi Rácz Mária, Szilágyi Miklós és mindenek előtt Ikvai Nándor voltak a kalauzaim. Állandóan jó anyaggal tértem haza és ez figyelmet keltett.

Az egyetemnek volt egy bölcsészkar számára rendelkezésre álló ötszemélyes nagy kocsija külön sofőrrel. Tanáraim többször elkérték, hogy eljussanak Zemplénbe. Ha volt hely, akkor egy-két hallgatót is magukkal vittek, s mellettük nagyszerűen megtanulhattuk a terepmunka minden csínját-bínját. Magam többször mentem Ujváry Zoltánnal és Ondrus Simonnal, aki a szlavisztikai tanszéken szlovák lektor volt és nyelvjárást gyűjtött a terület tót falvaiban. Szabadfalvi József is többször magával vitt. De voltam Gunda professzor úrral is nem egyszer. Voltak falvak, ahol négyünk közül ekkor még csak én jártam és én vezettem el őket a megfelelő adatközlőhöz. Persze ez a nagyokkal való utazás nem csak az én kiváltságom volt.

Egyszer Gunda professzor úr közölte, hogy pár napra tegyem szabaddá magam, mert utazunk Mogyoróskára Jóska és Zoli bácsi kíséretében. Van egy hely a kocsiban. Csendes és jóízű beszélgetéssel telt az út. S igen hamar átgördültünk a Tisza hídon és Tokajban voltunk. Ez fontos pont volt. Valahányszor ugyanis keresztülmentünk e nevezetes városon, mindannyiszor megálltunk ugyanazon a kis téren, ahol igen nevezetes borokat kóstolgattunk. Azóta is jártam ott, meg is van még, de arra nem emlékszem, hogy ez kitérő volt vagy útba esett. Mindenesetre a gépkocsivezető tudta a törvényt, s automatikusan bekanyarodott a parkolóba, a Borkóstoló mellé. Professzor úr nagyot nézett, majd felcsillant a szeme és szinte kiugrott a kocsiból.

- *Majd én!* – kiáltotta.

Két tanárom nagy szemeket meresztett, sőt Ujváry Zoltán meghúzta kint hordott ingemet is, miként a meglazsnakolt félholt Döbrögit gyámolító jobbágyok egymás kurta subáját:

- Nocsak!

Szabadfalvi József is csodálkozott.

Nem volt szokása ez professzorunknak. Sőt eléggé mélyen elítélte az iszogatást.

Nemhogy ő kezdeményezné!

De mekkora volt az elképedésünk, amikor nem a szentély ajtaja felé indult, hanem az ott álló néhány gyümölcsárushoz és kiválasztott mindenki számára egy-egy szép fej korai gyenge karalábét (itt később ért, mint otthon) és fejedelmi mozdulattal átnyújtotta.

Aztán intett, hogy mehetünk tovább!

U.i.

A dolog azonban nem ért ennyivel véget.

Ujváry és Szabadfalvi egészségügyi okokra hivatkozva mégiscsak betértek a Borkóstolóba. Nekem is intettek. Vettem a lapot és igent bólintottam, de közben a két karalábéval még elmentem az autóhoz Professzor úrral. Majd sebes léptekkel, mint akinek sürgős, a csapat után vágtattam. Ők már bent voltak a tetthelyen, s mikor beléptem, nem láttam őket. A pultnál már kikészítve várt az adagom. Az út aztán egy idő múlva igen vidámmá vált. Gunda professzor úr igencsak elgondolkodhatott, hogy ugyanazt a karalábét ette-e mindenki?